

Kolláth György: Astellas-díj átadás köszöntő 2010. 02.15.

Hölgyeim és Uraim! Kedves Elismerők és Elismertek! Ez volt a negyedik alkalom, hogy a bíráló-bizottságban közreműködhettem. Negyedszer mondhatok rövid laudációt. Átnéztem a korábbi mondókáimat. Kerülöm az ismétlést. 3 perces beszédhez egy vezérfonal is elég. Korábban ez a múltidézés volt. Ma előre szeretnék tekinteni. Néhány nap multával Pécsen Mandulavirágzás Tudományos Napok lesznek. Az a pláne bennük, hogy a mi évjáratunk, az X generáció nem csak intelmekkel látja el az Y generációt: a csillogó szemű huszonéveseket, gyermekeinket. A rám osztott és örömmel vállalt feladat a legmodernebb emberi jog-csoport, a III. generációs jogok igényes áttekintése lesz. Ezek kulcs-fontosságú része az életünk és egészségünk területére esik. Ebből idézek néhány sort, majd megindokolom, hogy miért.

A tudomány és a technikai haladás - nem csak az informatikában, de pl. az orvosi tudományok körében is – kiszélesített és elmélyített egy ősi dilemmát: vajon minden felfedezés, szer és módszer, kísérlet, más névum gyakorlattá tétele *biztonsággal megengedhető-e?* Vagyis a „*már többé-kevésbé lehetséges, de még nem vagy úgy nem szabad*” örök konfliktusa hogyan hozható közös nevezőre: miként és meddig tartható megbízható szinten? A „*mindent tiltani kell, mert jobb félni*” elvét az élet egy összeszűkült világban rendre áttöri. Ugyanakkor, a „*kár tiltani, úgyse lehet neki érvényt szerezni*” cinikus önfeladása kockázatos vakvágány. Itt a „selejt” az ember elvesztése volna! Az ellenőrzött folyamatként előre jutó *arany-középut a realitás*. A tudományban nem lehet parttalan, korlátlan próbálkozás. Az etikailag is védhető jogi feltételek és felelős garanciák nélkül nem szabadulhatnak el az igények, nem uralkodhatnak bármiben a kereslet-kínálati viszonyok. Ember-klónozás, genetikai manipulációk, egyéb sarlatánságok, az ember méltóságát sértő alkuk és üzletek, a kiszolgáltatottságot, a megaláztatást alapul vevő büntetések és játékok, a legalsó ösztönökre apelláló extrémítások jeleznek határt: hívják fel egyúttal a figyelmet jogra, kötelességre és felelősségre.

Mindebből pozitív válaszként nőttek ki, formálódnak ma is a *III. generációs jogok*. Tankönyvünk ezeket tárgyalja: *mindenkinek az egészséges környezethez való joga, a bioetikai vagy biomedicinális jogok, a betegek jogai és kötelezettségei, a pszichiátriai betegek jogai, a bioetikai jogok a betegjogokon túl, a fogyatékosok jogai, a gyermekek jogai, és a gyermekek, s az ifjúság védelme*. Közös rendező elvük a humánus. Nincs idő részletezni a címszavakat. A Lajtán túl ezek szabják meg a jelent és a jövőt. A haladó világ is ebbe az irányba tart. Magyarország helyzetét, útirányát jól még nem rajzolták meg. Talán már túlvagyunk a „megmentjük a rendszert” mantráján, de az eszázadi célokkal és lehetőségekkel őszintén még nem néztünk szembe. Igaz, a kétarcúság már akkor is így volt, amikor 30-35 éve a korábbi évtizedek legjobb Egészségügyi Minisztériumát igazgattuk.

Miért hozom ezt szóba? Azért, mert felemelt fejjel előre kellene tekintenünk. Erre int az itt ma elismerésben részesülőök áldozat-vállalása is: nem hagyhatók cserben, nem múlhatók alul. A díjazottak nem csupán kapnak valamit, de adtak is már rengeteget mindannyiunknak. Bebizonyították, hogy tudásuk és emberségük révén minden helyzetben helytállnak. Ők – olvastam - képesek és készek a pácienseket a modern világ számos csodája közt, avagy néha azok hiányában is, emberséggel, nyitott fejjel és szívvel szolgálni. Példájuk mutatja, hogy az emberi tényező még mindig a legjobb az egészségügyben. Legfőképpen az kell a továbbiakban, hogy a betegágnál még meglévő őszinte szó, hozzáértő tett, tiszta morál és segítő gondolkodás felfelé és oldal-irányba is hasson. Bárcsak mindenki így tenné a dolgát, mint a díjazottak! A díjátadás a példaadó kötelességeinkre is figyelmeztet. Ebben a tudatban és reményben hajtok fejet nagyra-becsüléssel mind az elismertek, mind a díjat hagyományá nemesítőik előtt.

Pécsen említettem, pozitív példaként. Külön öröm, hogy pécsi szakembert méltathatunk a díjátadás kapcsán. Dr. Kalmár Nagy Károly transzplantációs főorvos urat méltán illeti meg a páciensek hálája és elismerése. Csodálkozva idézhetnénk sorokat a sikeres műtéteiről. Mégis inkább két mondat emelnék ki a kötelességen messze túlmutató empátia példájaként. Idézet: „*részt vesz a már egészséges életet élő transzplantáltak életében. Elmegy minden olyan rendezvényre, ahol a valaha beteg gyerekek a sportban megméretnek.*” Ez nincs benne a havi nettóban, de benne van egy tiszta, etikus, mélyen emberi hitvallásban.

Gratulálunk a Főorvos Úrnak és a többi díjazottnak, sőt a pályázatban megdicsértnek. Erőt, egészséget, sok szerencsét kívánok.